

Norsk studentorganisasjon

PLATTFORM OM ORGANISERING AV UNIVERSITETS- OG HØYSKOLESEKTOREN

Denne plattformen dekker målene Norsk studentorganisasjon (NSO) har til organisering av universitets- og høyskolesektoren. NSOs øvrige politiske dokumenter supplerer og utdyper politikken i denne plattformen.

1.0 Innledning

NSO mener at norsk høyere utdanning skal organiseres på en slik måte at sektoren oppfyller sitt samfunnsansvar. Organiseringen av sektoren må også bygge opp under akademias muligheter til å være en premissleverandør i utviklingen av et stadig mer bærekraftig samfunn. Autonomien til institusjonene er svært viktig for å sikre fri forskning og god utdanning.

Universitets- og høyskolesektoren består av både store og små institusjoner, der mange strekker seg over store geografiske avstander. Dette skaper både muligheter og utfordringer knyttet til kvalitetsarbeidet ved institusjonene. Det må sørges for en god arbeidsdeling både mellom interne campus og institusjonene. Fagmiljøene skal være sterke nok til å drive vitenskapelig arbeid og utdanning på høyt nivå. Norske utdanningsinstitusjoner skal kunne konkurrere med de beste internasjonale institusjonene, både innen forskning og utdanning.

2.0 Dimensjonering av høyere utdanning

Forskning og utdanning av høy kvalitet med positive ringvirkninger skal alltid være målet. Vi ønsker erfaring- og kunnskapsutveksling på tvers av institusjoner for å skape et større akademisk felleskap og styrke sårbare fagmiljø. NSO mener at dimensjoneringen av norsk høyere utdanning skal baseres på en helhetsvurdering, og ikke bare konkrete framskrivninger av kompetansebehovet i fremtiden innenfor utdanning.

Økonomiske midler til å gjennomføre arbeidsdeling og konsentrasjon skal gis for å styrke faglig virksomhet der behovet er godt grunnlagt, og skal ikke tildeles for å oppnå effektiv og entydig administrasjon og ledelse i seg selv.

Institusjonene må ha en faglig sammensetning som muliggjør og stimulerer til god integrasjon mellom forskningsaktiviteten til institusjonen og utdanningstilbudet. Institusjonene må gjennom sine kvalitetssystemer kontinuerlig evaluere utdanningskvaliteten ved sine fagmiljø. NSO mener at en samling av fagmiljø skal baseres på vurdering av faglig kvalitet og langsiktige behov. Derfor mener NSO at man må se på hvordan man mest hensiktsmessig kan samle fagmiljø i et tverrinstitusjonelt samarbeid, hvor institusjonene selv etablerer arbeidsfordelingen.

2.1 Ansvar for sårbare fagmiljøer

Kunnskapsdepartementet kan tildele et nasjonalt ansvar for et fagområde til institusjoner med en intensjon om å enten å styrke et allerede godt fagmiljø, eller som et virkemiddel for å verne fagområder og utdanninger som er skjøre, men som er essensielle for utvikling av kunnskapssamfunnet. I slike tilfeller skal tildeling av nasjonalt ansvar være et langsiktig tiltak for å bygge kompetanse innenfor skjøre fagområder, som på sikt kan bidra til å bygge fagmiljø utover vertsinstitusjonen og dekke samfunnets behov.

Med nasjonalt ansvar skal det også utdeles øremerkede økonomiske midler, slik at institusjonene med et tildelt nasjonalt ansvar har økonomisk sikkerhet til å opprettholde gjeldende fagmiljø. NSO mener at det skal være faglige begrunnelser for å tildele en institusjon nasjonalt ansvar.

Videre skal styresmaktene kunne stille aktivitetskrav til enkelte utdanninger som er spesielt viktige for å sikre kompetansen innenfor visse fagområde.

3.0 Finansiering

Universiteter og høyskoler skal hovedsakelig finansieres av statlige midler. Det er styret ved den enkelte utdanningsinstitusjon som er ansvarlig for å forvalte midlene på en måte som stimulerer til høy kvalitet i alle ledd, og balansere de totale ressursene institusjonene har, både økonomisk, administrativt og innenfor forskning, utdanning og formidling. NSO mener at institusjonene må vises tillit, uten for stor grad av rapporteringskrav.

3.1 Basisbevilgning

Sentralt for autonomi er et finansieringssystem som har en høy basiskomponent som gir institusjonene forutsigbare arbeidsforhold.

Basiskomponenten skal stå som en forutsigbar og stabil bevilgning til utdanningsinstitusjonene, og fremme langsiktige kvalitetsfremmende tiltak. NSO mener basiskomponenten skal være minimum 70 prosent av rammebevilgningen. Endringer fra basisbevilgning til institusjonene fra ett år til ett annet skal aldri være mindre enn økningen i konsumprisindeksen.

3.2 Resultatkomponenten

Resultatkomponenten er overordnet et godt incentiv for å gi institusjonene økt handlingsrom utover minimumsnivå av aktivitet. NSO mener resultatindikatorene skal ha som hensikt å bidra til en helhetlig utvikling av høy utdanningskvalitet og økt studentmobilitet. NSO mener man må passe på at ikke indikatorene leder til at institusjonene tar opp vesentlig flere studenter enn de har studieplasser.

Resultatindikatorer for forskning skal stå som kvalitetsfremmende incentiver for forskning. Uttelling i EUs forskningsprogram og ERC skal utløse resultatfinansiering. Alt grunnlag for resultatindikatorer på forskning må inneholde fagfellevurdering.

NSO mener at publikasjonsindikatorer kan lede til et fokus fra kvalitet til kvantitet.

3.3 Kostnadskategorier

Det skal være ulike kostnadskategorier for å ta hensyn til variasjon i kostnader mellom utdanninger. Kostnadskategoriene skal speile de nødvendige kostnadene innen et fagområde, og dekke både undervisning, oppfølging og veiledning. Studieplassfinansiering skal bare brukes innenfor den kostnadskategorien de er tildelt i.

4.0 Akkreditering og tilsyn

Det er en styrke ved det norske utdanningssystemet at det er tillitsbasert. Et faglig uavhengig kvalitetssikringsorgan skal akkreditere studietilbud og institusjoner og føre tilsyn med at utdanningsinstitusjonene har gode systemer for å sikre at de tilbyr utdanninger av god kvalitet. Universitetene og høyskolene skal selv ha ansvaret for at kvaliteten i utdanningene, samtidig som det regelmessig blir foretatt tilsyn. På denne måten kan også samfunnet ha tillit til at utdanningene er av god kvalitet. Dette systemet for akkreditering og tilsynsaktivitet er det viktig å bevare.

For NSO er det avgjørende at det er det faglige nivået på fagmiljøene og kvaliteten i utdanningene som skal avgjøre hva slags utdanninger institusjoner kan tilby. Det bør ikke være politiske vurderinger som er utslagsgivende for hvilke institusjoner eller utdanninger som blir akkrediterte. Det er derfor viktig at NOKUT sikres gode rammer for å kunne utføre jobben som et framtidsrettet kvalitetssikringsorgan

For å sikre at utdanningsinstitusjoner har en stor grad av autonomi og kan tilby studier som dekker samfunnet og studentenes behov, vil NSO endre gradsforskriften. På den måten kan institusjonene i større grad bestemme hvilke studier de vil tilby, innenfor strenge krav til kvalitet.

5.0 Infrastruktur og bygningsmasse

Institusjoner som er selvforvaltende har ansvaret for vedlikehold og oppdatering av eksisterende bygningsmasse, eiendom og infrastruktur. Selvforvaltende institusjoner skal ha autonomien til å utvikle egen bygningsmasse. Institusjoner som ikke er selvforvaltende skal sikres et effektivt system for investeringer, vedlikehold, tilpasning og drift av bygg gjennom Statsbygg. Institusjonene skal strategisk utvikle sin bygningsmasse med mål om høy kvalitet i forskning og utdanning. All bygningsmasse, eiendom og infrastruktur skal være universell utformet.

Statsbygg skal bidra til at studie- og arbeidsmiljøet alltid er sikret gode rammevilkår, og skal gi institusjonene stor grad av autonomi i tilpasning og omstilling av bygningsmassen. Departementet har ansvar for at utdanningsinstitusjonene har gode og forutsigbare rammer for investeringer og vedlikehold gjennom langsiktig planverk.

NSO mener at institusjonene skal ha en digital infrastruktur som legger godt til rette for bruk av digitale verktøy. NSO mener at bibliotekene spiller en avgjørende rolle for å sikre studenter og ansatte tilgang på vitenskapelige publikasjoner samt ulike former for kurs og opplæring. I tillegg er bibliotekene en viktig arena for læring gjennom både samarbeid og selvstudier.

6.0 Forvaltning av høyere utdanning

NSO mener at styring av de statlige institusjonene skal skje direkte mellom institusjonen og departementet. Dette skal skje gjennom tildelingsbrev, utviklingsavtaler og finansieringssystemet. Utviklingsavtaler skal bidra til en mangfoldig sektor og styrke dialogen mellom departementet og institusjonene.

Videre mener vi at forvaltningsorganer som jobber på oppdrag fra departementet skal ha ansvar for spesialiserte arbeidsområder. Dette er for å unngå at enkelte offentlige organ får for stort nedslagsfelt, og dermed blir for normgivende for sektoren.

Forvaltningsorganer som har oppgaver knyttet til administrative og tekniske støttetjenester, bør så langt som mulig være samordnet. Det skal sikres studentmedvirkning i forvaltningsorganene.

I Norge skal det forvaltningsorganet som er tildelt ansvar for kvalitetssikring av høyere utdanning stå som et faglig og uavhengig statlig kvalitetssikringsorgan, i tråd med European Standards and Guidelines for Quality Assurance. Dette organet skal ha tilsyn med kvaliteten i utdanningen ved norske høyere utdanningsinstitusjoner, fastsatt i lov og forskrift. Organet skal føre tilsyn med det systematiske kvalitetsarbeidet ved institusjonen, samt bidra med kompetanse og anbefalinger til institusjonene sitt kvalitetsfremmende arbeid.

Kvalitetsfremmede tiltak skal formidles fra Kunnskapsdepartementet til institusjonene gjennom tildelingsbrev og etatsstyringsmøter.

Universiteter og høyskoler skal ha kollegial ledelse på alle nivå. Institusjonene skal selv bestemme om ledelsen blir valgt eller ansatt. Ekstern styreleder og eksterne styremedlemmer skal oppnevnes av Kunnskapsdepartementet etter forslag fra institusjonen. Styrene skal ha en tredeling av makt mellom studenter, ansatte og eksterne representanter. NSO mener at ingen gruppe skal ha flertall i styret alene, alle gruppene skal ha minst 20 prosent representasjon.

7.0 Helheten i utdanningssystemet

Funksjonen til høyere utdanning i det norske utdanningssystemet er å være et forsknings- og utviklingsbasert tilbud etter videregående skole, som er rettet inn mot bestemte profesjoner, disipliner, og/eller som favner flere fagområder.

Hele det norske utdanningssystemet må utvikles og bli kontrollert slik at de stemmer overens med kravene som Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) setter til læringsutbytte i studium på de ulike nivåene. Det er essensielt for en fungerende helhet at utdanningssystemet består av deler som er i tråd med de nivåene i NKR de er plassert til, slik at ingen av delene i utdanningssystemet konkurrerer med hverandre eller oppleves som uklare med tanke på hvilke utdanninger de gir, hva kompetansen kan bli brukt til, og hva de kvalifiserer til videre.

NSO mener at universitet og høyskoler skal ha selvbestemmelsesrett over hva som er opptakskriteriene til deres egne studieprogram. Man bør likevel etterstrebe etter at institusjoner som har like studium har noenlunde like opptakskriterium. Styresmaktene skal kunne sette tak på hvor mange studenter en institusjon kan ta opp innenfor et

fagområde utover det man har fullfinansiering til. Likevel skal institusjonen selv avgjøre hvor mange man tar opp innenfor denne rammen.

Det er viktig at UH-sektoren og fagskolesektoren har gode samarbeidsordninger for å sørge for at studietilbudene er komplementære, at man fungerer godt sammen der studium har nære koblinger eller overlapper, og har gode og faglig forsvarlige overgangsordninger. NSO mener at fagskolene, universitetene og høyskolene skal inngå avtaler om godkjenning av relevante utdanninger. Det skal likevel være opp til hver enkelt institusjon å vurdere søkerne.